

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Сучасне людство знаходиться на порозі глобальної цивілізаційної кризи. Якщо не змінити характер своєї життєдіяльності, то незворотні зміни навколишнього середовища у найнедалекому майбутньому призведуть до соціальної й екологічної катастрофи, підсилених демографічною складовою.

Усвідомлення зазначених обставин і стан нинішньої безпеки кожного українця зокрема і всієї української спільноти в цілому з неминучістю актуалізують масштабність завдання щодо перегляду існуючого ставлення до питань безпеки шляхом формування нової масової культури - культури безпеки, коли кожен громадянин свідомо обирає певну позицію, набуває необхідних знань та навичок у сфері забезпечення безпеки, в той же час держава і роботодавці створюють сприятливі умови для його життєдіяльності, збереження здоров'я і працездатності.

При цьому слід пам'ятати, що культурна спадщина не передається сама собою. Її необхідно освоювати, плекати і впроваджувати. Тому сьогодні основою формування культури безпеки виступає новий тип виховання й освіти, спрямованого на взаємодію людини з навколишнім середовищем, розвиток її нового світогляду, аналіз і оцінку існуючих небезпек, на прогнозування найближчих і віддалених наслідків їх реалізації.

Культура безпеки для всіх видів діяльності та окремих осіб на всіх рівнях ієрархії повинна ґрунтуватися на наступних принципах:

- ✓ мислення, спрямоване на безпеку, яке формує внутрішню критичну позицію, що виключає благодушність і передбачає прагнення до досконалості, розвиток почуття персональної відповідальності в питаннях безпеки;
- ✓ особисте усвідомлення кожним представником соціуму важливості і значення забезпечення безпеки;
- ✓ прихильність пріоритетам безпеки вищого керівництва організацій і всіляка її демонстрація персоналу;

- ✓ формування внутрішньої позиції окремих осіб через мотивацію, методи керівництва, постановку цілей і створення системи заохочень і покарань;
- ✓ знання та компетентності, що забезпечуються через підготовку і неухильне виконання посадових інструкцій та самопідготовку персоналу;
- ✓ високий рівень знань і компетентностей керівників, які забезпечують підготовку персоналу і реалізацію заходів безпеки;
- ✓ відповідальність за індивідуальну діяльність шляхом визначення та опису відповідних посадових обов'язків;
- ✓ регулярне здійснення нагляду, контролю й аудиту стану систем, безпеки підприємства і підготовки персоналу; готовність належним чином реагувати на критичну позицію окремих осіб.

Культура безпеки - це перш за все культура з великої літери, це саме норма поведінки особистості, це частина її сутності, її натура. Це природна реакція, вироблений рефлекс цивілізованої людини на потенційну можливість прояву загрози небезпеки. Це правильна реакція, що стала повсякденною звичкою і нормою, подібно до того як культурна, цивілізована людина звикла вітатися при зустрічі зі знайомими людьми, не замислюючись щоразу про те, з яких міркувань це слід робити. І якщо культура безпеки є, то саме завдяки їй, в силу цієї своєї звички, натури людина просто і природно для себе ніколи не порушить правил безпечного виконання робіт. І не тому, що боїться втратити премію, і не тому, що замислюється про можливість нещасного випадку, а тому що вона просто не в силах відступити від встановлених правил і зробити інакше. Така поведінка стала її внутрішньою психологічною потребою і природною нормою. Для неї просто не існує інших шляхів виконання завдання.

Саме наявність такої реальної культури безпеки і є показником якості зрілості і розвиненості суспільства. При цьому вона трактується, з одного боку, як особливий вертикальний перетин культури, що пронизує всі рівні останньої. З іншого - про неї іноді говорять, як про спеціалізований функціональний сегмент культури. І, з третього боку, це своєрідна якісна оцінка здійснення відповідних функцій і сторін буття.

Література

1. Моисеенко О. Культура безопасности: актуальность, сущность и проблемы / О. Моисеенко // Охорона праці. – 2016. - № 7. – С. 17-31.